

Preek 21-01-2018

Ds Jaco Zuurmond

21 januari 2018 – Laatste zondag na Epifanie (volgens het Luthers Rooster)

Exodus 3, 1 – 6 / 2 Petrus 1, 13 – 18 / Matteüs 17, 1 - 9

Gemeente van de levende,

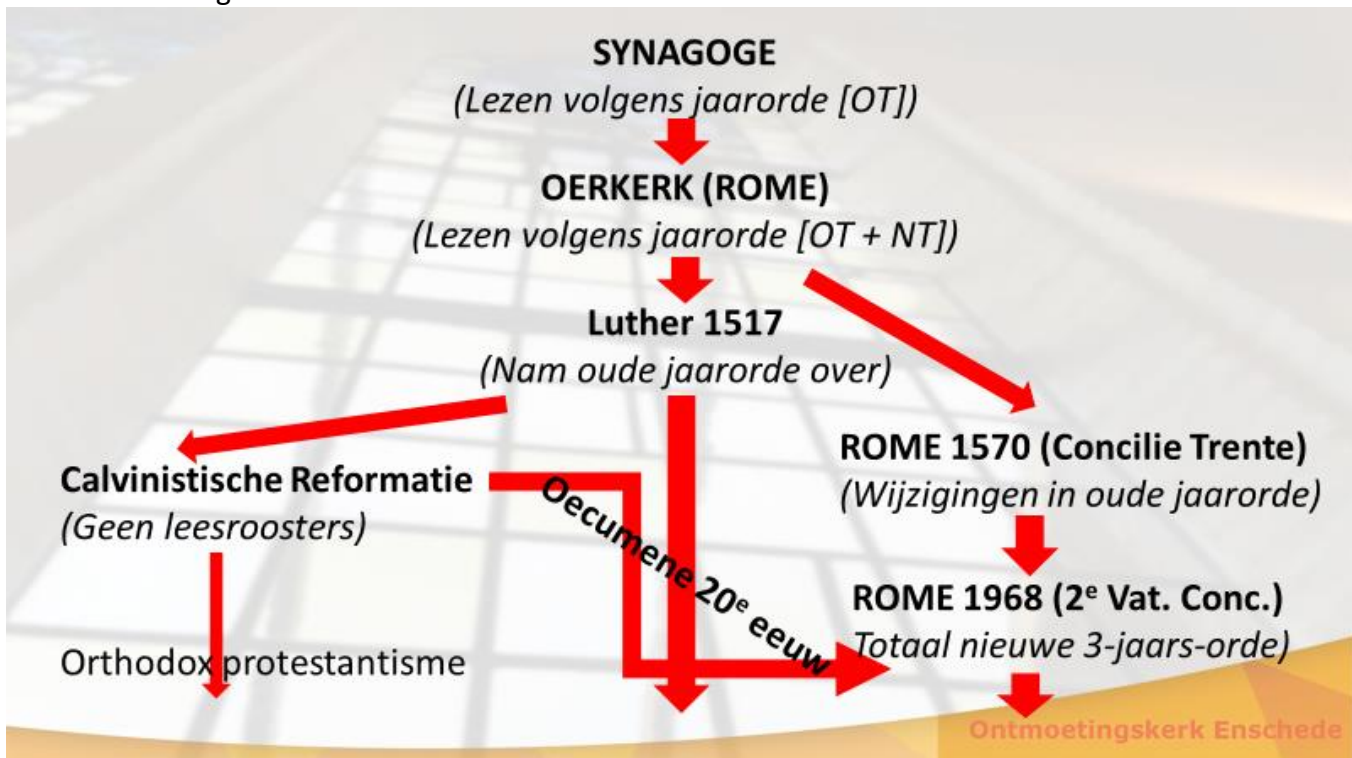
Vandaag is het de laatste zondag van ons Lutherjaar. Samen met heel veel andere kerken in Nederland hebben we heel trouw een jaar lang de Bijbel gelezen volgens het 'Luthers Jaarrooster', volgens de Lutherse jaarorde.

Dat hebben we behoorlijk trouw gedaan. Alleen in de zomer zijn we van die orde afgeweken. Toen hebben we, als een soort kerkelijke vakantie, het boek Ester gelezen. Maar verder lazen we elke zondag trouw op met de Lutherse kerk.

De eerste maanden zelfs heel nauwkeurig – toen hadden we zelfs een serieuze Lutherse Liturgie – weet u het nog? Met al die gezongen responsies. Met elke zondag drie lezingen. En elke zondag de Lutherse geloofsbelijdenis – én het Luthers zondagslied. Uit die liturgie hebben we overigens het 'muziek tot eer van God' aan het begin van onze kerkdienst overgehouden. Dat beviel té goed om het los te laten.

Wel, vandaag, op de laatste zondag van het Lutherjaar, dus een beetje 'Luther Light' – met nog één de prachtige geloofsbelijdenis van Luther na de lezingen. En dus ook nog één keer de drie lezingen die het Lutherse rooster voor elke zondag aanbiedt.¹

Hoe zat het ook al weer met die leesroosters? We spreken wel over het Luthers Leesrooster, maar wat was eigenlijk de rol van Luther daarin... Laten we, nu we het project afronden, nog even samen kijken wat we ook al weer hebben gedaan.

[PPT in beeld: SYNAGOGE] Om te beginnen: Het Bijbel-lezen volgens een leesrooster is óuder dan de kerk. Ook de synagoge van voor onze jaartelling las het Oude Testament volgens een vaste orde. De 150 Psalmen bijvoorbeeld laten zich prima koppelen aan de zondagen van de week.

¹ Cursieve teksten vanmorgen niet gelezen.

[OERKERK (ROME)] Uit die synagoge kwamen de eerste christengemeenschappen voort. Die lasen dus gewoon door volgens de oude orde. Maar toen langzaam maar zeker het NT ontstond lasen zij, bij de OT-lezingen ook passende NT-Lezingen.

[LUTHER 1517] En dat was min of meer de situatie die Luther aantrof: Een Roomse kerk die las volgens een leesrooster met oeroude wortels.

En wat deed Luther daarmee? Precies niets... Hij nam dat oeroude rooster gewoon over.

[ROME 1570] Maar... waar Luther het Roomse rooster gewoon overnam... daar sloeg Rome zelf aan het veranderen. Tijdens het Concilie van Trente, in 1570, werden in het aloude rooster de nodige veranderingen aangebracht. Niet heel veel... Een stuk of tien echte veranderingen... en hier en daar wat verschuivingen van blokken... Het bleef heel herkenbaar gebaseerd op het oude rooster. Maar toch...

[Calvinistische Reformatie] Aan de andere zijde van de kerk waren de veranderingen veel heviger. Met name de Calvinistische Kerken moesten vaak niets hebben van de Roomse Roosters. Ik als dominee laat me toch niet van hogerhand voorschrijven waarover ik zondag *moet* preken. Nee, dat geeft de Heilige Geest mij in. En dus liet de Calvinistische traditie de leesroosters vaak helemaal los.

[ROME 1968 – 2e Vat. Conc.] En tenslotte in de 20e eeuw... liet zelfs Rome zelf de oude traditie helemaal los. Er kwam een nieuw rooster. Niet langer een cyclus van één jaar, maar voortaan een cyclus van drie jaar (Een Matteusjaar, een Marcusjaar en een Lucasjaar – en Johannes tijdens de 40dagen en in de Paastijd). Een totaal ander rooster. Weg oude traditie.

[Orthodox proestantisme] Wel, grote delen van het hedendaagse orthodoxe protestantisme moeten ook nu nog steeds niets hebben van opgelegde leesrooster. Dus ook dáár geen traditie.

[Oecumene 20^e eeuw] Maar... het aardige is wel dat aan die zijde van de kerk ook een zekere bekering heeft plaatsgevonden. O.i.v. de oecumenische beweging van de 20^e eeuw hebben de meer oecumenisch ingestelde delen van de calvinistische kerk (zoals grote delen van de PKN – wij dus ook) in de 2^e helft van de vorige eeuw de weg toch weer wat teruggevonden. Tja, en omdat die oecumenische beweging net samenviel met de RoosterRevolutie in Rome... lezen wij dus nu in principe volgens de driejarige Roomse Leesorde. En dat is leuk. Dan ben je op vakantie in Nicaragua... en dan wordt daar op zondag precies hetzelfde gelezen als hier in de Ontmoetingskerk (tenzij wij een Lutherjaar hebben, natuurlijk).

[PIJL LUTHER] (Want) In de Lutherse traditie veranderde niets. En zo komt het, dat via de Lutherse lijn – en **alleen via de Lutherse lijn** [KLIK – Vervagen rest] de aloude kerkelijke traditie bewaard is gebleven. Wat heeft Luther daaraan bijgedragen: Precies niets dus. En juist dat is bijzonder.

(Tussen haakjes, dit plaatje lijkt zo wel een beetje op de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerk-geschiedenis. Kent u die? Dat is ook één rechte lijn: Het begint bij Rome (helaas). Dan scheidt de Roomse Kerk zich af van de Nederlandse Hervormde Kerk. Vervolgens scheidt de Nederlandse Hervormde Kerk zich af van de Gereformeerde Kerken. En vervolgens scheiden zich de Gereformeerde kerken af van de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerk (de ware voortzetting van de door Christus ingestelde oerkerk). Het is wat, al die afscheidingen.)²

Wel... (terug naar het rooster) – wat betekent dat nu voor vandaag?

² Toegegeven, dit grapje was te makkelijk. Makkelijk scoren, zo. Tenminste had ik er vanmorgen bij moeten vertellen dat juist op dit punt de Vrijgemaakte Kerk in de voorbije twintig jaar een enorme verandering heeft doorgemaakt. Dit grapje raakt op geen enkele wijze aan de Vrijgemaakte Kerk van onze tijd.

ROOSTER OUDE KERK (-> Luthers)

Epifanie (Ontmoeting met de kerstmens)

Eerste na Epifanie

Doop van de Heer (Mat. 3)

"Dit is mijn geliefde zoon..."

Laatste na Epifanie (6^e / 5^e / 4^e / 3^e)

Verheerlijking op de berg (Mat. 17)

"Dit is mijn geliefde zoon ... luister naar hem!"

Voorvastentijd

Septuagesima + Sexagesima + Quinquagesima

Veertigdagentijd (naar Goede Vrijdag en Pasen toe)

1^e Verzoeking in de woestijn (Mat. 4)

2^e Kananese vrouw (Mat. 15,21v.)

WIJZIGINGEN ROME 1570 - 1968

Epifanie

1^e na Epifanie

Doop van de Heer (Mat. 3)

"Dit is mijn geliefde zoon..."

6^e na Epifanie

Gelijkenis Mosterdzaadje (Mat. 13,31v)

Voorvastentijd

Septuag. + Sexag. + Quinquag.

Veertigdagentijd

1^e Verzoeking in de woestijn

2^e Verheerlijking op de berg (Mat. 17)

Ontmoetingskerk Enschede

[2e DIA] Volgens de Lutherse Orde is het vandaag de Laatste zondag na Epifanie. Volgende week begint in de Lutherse Orde de voorvastentijd. Met zondag Septuagesima. Vorig jaar op zondag Septuagesima zijn wij ingestapt.

En het aardige is nu... dat precies déze zondag – de Laatste Zondag na Epifanie – zo'n zondag is waarop het Lutherse rooster anders is dan alle andere roosters. Het verhaal van de Verheerlijking op de Berg werd namelijk sinds het concilie van 1570 gelezen op de 2e zondag van de veertigdagen (zie rechterkolom). Maar dankzij het Luthers Rooster ontdekken wij vandaag dat dit bekende verhaal in de oerkerk op een heel ander moment in het kerkelijk jaar werd gelezen. Namelijk op de Laatste Zondag na Epifanie. Afhankelijk van hoe vroeg Pasen valt kan dat de 3^e, 4^e, 5^e of 6^e zondag na Epifanie zijn. Maar hoeveel zondagen de Epifanietijd ook telt... de oude kerk eindigde altijd met dit verhaal van de Verheerlijking.

[KLIK - Wissen rechterkolom] En het aardige is... in het verhaal van vandaag klonk – uit de hemel - die prachtige zin: "Dit is mijn geliefde zoon" ... En precies diezelfde zin kinkt ook – uit de hemel - in het verhaal van de éérste zondag van de Epifanie: het verhaal van de doop van Jezus. Die woorden uit de hemel omsluiten in dat oerrooster dus de hele Epifanietijd – de tijd van kennismaking, verrassende kennismaking – met de mens van kerst. In het begin weet je nauwelijks wat er wordt gezegd – aan het eind zie je het voor ogen.

Pfieuw – dat was een pittig stuk catechese. En moet ik dat nu allemaal onthouden dominee? Moet ik dat allemaal weten als ik voortaan naar de Ontmoetingskerk kom?

Nee... .. maar... .. als je maar welt altijd, elke zondag, beseft dat de Ontmoetingskerk niet los te koop is. Het begint niet bij ons. We komen uit een oer-oude traditie. Aan die traditie danken we ons bestaan. En in alles wat we zijn en doen klinkt, linksom of rechtsom, altijd iets van die traditie door.

De Ontmoetingskerk is niet los te koop.

Holy Trinity Church
Kampala Protestant Parish
P.O. BOX 31307 4000 Kampala

MARRIAGE BANS

To Voedselkerk (Peace church) (previously known as Enschede, Netherlands) 'Ontmoetingskerk'

Dear Father,

Please read the marriage Banns for Me: MUSASIZI JOHN
Son of NEUMAN JUREKUNSA and RIKINAWANA SONGELINE
Baptism Details Date: 5/1/1986, No. 12458, Parish: Bethlehem Kampala

And
Miss Maartje AUTMEISE VAN DEN BOOMGAARD
Daughter of Anthony van den Boomgaard - Gertruida Kluge Montizaan
Baptism Details: Date: 18/1/1986, No. 24, Parish: ...

Who are to be married at: HOLY TRINITY CHURCH KAMPALA

Dates of Banns to be read 1st Sunday: 14/1/2018
2nd Sunday: 21/1/2018
3rd Sunday: 28/1/2018

After the Banns please complete and return to us the forms below

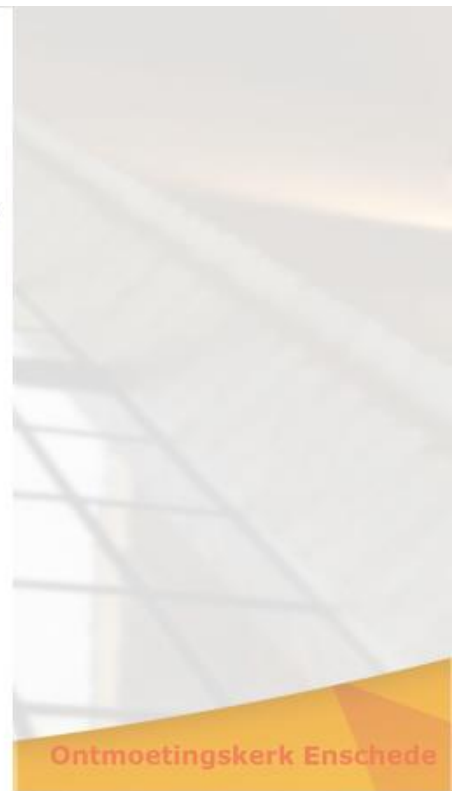
Yours Faithfully,
Pastor Priest

HOLY TRINITY CHURCH
KAMPALA
★ 18 JAN 2018 ★
P.O. BOX 31307, Kampala

Protestantse Gemeente Enschede

I confirm that the Marriage Banns have been read for:

On Sunday: 21/1/2018, 28/1/2018, 4/2/2018
And No Objections were raised and No Impediment found
Pastor: Jacob Zuurmond signed: [Signature] Date: 4/2/2018
Pastor Priest.

Ontmoetingskerk Enschede

[DIA FORMULIER]

De Ontmoetingskerk is niet los te koop. Niet alleen maken we deel uit van eeuwen traditie. We maken ook nog eens deel uit van een wereldwijde kerk.

En vandaag meldt zich de priester van de Holy Trinity Church in Kampala, Uganda in onze dienst. Met de vraag of wij Maartje van den Boomgaard kennen – dochter van Trudi Montizaan en Tony van den Boomgaard. Kent u Maartje? (Dat vreesde ik reeds). (Ze is op 18 december 1986 in de Vredeskerk gedoopt).

Maartje wil namelijk gaan trouwen, in Uganda. Met John Musasizi.

En omdat Uganda niet zo’n geweldige burgerlijke stand kent... is het daar verplicht dat in de drie weken voor het huwelijk zowel in de woonplaats van de bruid als in de woonplaats van de bruidegom het voorgenomen huwelijk wordt afgekondigd. Eigenlijk om te checken of niet stiekem één van beide ook al elders is getrouwd. Dus... mocht u nu Maartje kennen... en mocht het u bekend zijn dat zij allang getrouwd is... Wel, laat het mij dan graag na afloop van de dienst weten. Dan zal ik zorgen dat e.e.a. correct wordt opgelost.

Goed – terug naar het verhaal van de Verheerlijking op de Berg... Gelezen op de laatste zondag na Epifanie. Epifanie – de tijd van kennismaking – kennis maken, als nieuw – met die totaal verrassende mens van Kerst. We stonden aan het doopwater van de Jordaan... en zagen na zijn doop de Geest om hem neerdalen. We waren erbij, in Kana, waar water wijn werd - het eerste van de tekenen. En hoeveel Epifaniezondagen er ook zijn, het eindigde in de oude kerk met een geweldige climax: Het verhaal van de verheerlijking op de berg. Je ziet z’n gedaante veranderen. Je ziet hem stralen.

En hoe anders klinkt dit verhaal op dit moment nú, aan het einde van de Epifanie – dan als je het leest in de Veertigdagentijd. Dán ga je vanuit dit verhaal op naar Jeruzalem, hier boven op de berg begint dan a.h.w. de *Via Dolorosa*. Van hier is het naar beneden, het lijden in.

Maar nu, aan het einde van die verrassingsvolle Epifanie... Is er alleen maar de verassing van de hemelse stem: “Dit is mijn geliefde zoon, luister naar hem”.

Deze mens van kerst... mens van vlees en bloed, die gewoon op onze aarde rondloopt – op twee benen, net als wij allemaal, net zo mens als wij allemaal... Deze mens van vlees en bloed, zo besef je ineens, deze laatste zondag... dit is een hemelse mens. Op ónze aarde - een mens van hemelse afkomst.

En dat maakt alles anders.

Heilig is de aarde waar deze mens op rond heeft gelopen.

Heilig was de berg waar deze mens zo hemels straalde – zo liet het oude rooster ons lezen uit de Petrusbrief, waar het ging over de Verheerlijking.

Heilige was de Grond, waar de hemelse stem gehoord werd – zo mochten we lezen over Mozes bij de braamstruik.

Heilig kortom – is de aarde – omdat vanuit de hemel naar de aarde wordt omgezien.

Heilig is deze aarde omdat zij ééns en vooral in deze mens van kerst door de hemel is aangesproken, aangeraakt.

Open Heiligheid – zo hebben wij ons kerkgebouw in twee woorden samengevat. Omdat we hier leven uit het besef van Heiligheid. Uit het besef dat wij die hemelse stem zó nodig hebben... Dat alleen die hemelse stem zin geeft aan ons geloof. Aan ons leven. Heiligheid – het besef dat het om dát geheimenis gaat... En tegelijk Open Heiligheid, omdat precies dat geheimenis alles verandert. Waar Gods woord op aarde klinkt verandert álles. Heilig is de héle aarde... omdat ze aangesproken wordt, aangeraakt wordt door de hemel.

Heilig is voortaan élke mens – omdat in deze éne de mens wordt aangeraakt door de hemel.

Heilig ben jij... mijn geliefde, met wie ik volgende maand ga trouwen in Uganda – heilig, want aangekeken door de hemel.

Heilig is die toevallige medemens op straat – even die ontmoeting bij het fietsenrek van de Jumbo... een praatje van niets... en toch... Een mens. En dus Heilig – gezien door de Eeuwige.

Heilig is die vluchteling... wat ook de motieven zijn... in haar ogen zie ik... de ogen van de Eeuwige.

Heilig ben jij... Omdat over déze éne mens gezegd werd over álle mensen:

Mijn geliefd kind. In dit kind vind ik vreugde.

Amen.